GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḐI.
Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe şése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 168. *Vinerĭ 14 (26) Septembre* **1884.**

Din causa s-tei sĕrbătorĭ de Vinerĭ, ḑiarulŭ nu va apăré decâtŭ Sâmbătă séra.

Braşovŭ în 13 (25) Septembre.

Amŭ accentuatŭ de nenumĕrate orĭ că dela resolvarea mulţămitóre a cestiunei de limbă depinde deslegarea marei probleme a egalei îndreptăţirĭ naţionale în monarchia nóstră. Fără dreptŭ de limbă nu póte esistá „egalitate de dreptŭ“ între diferitele popóre.

Este acésta o convicţiune generală a tuturorŭ ómenilorŭ înţelegĕtorĭ şi, décă vomŭ căutá o viuă probă afară de cerculŭ năsuinţelorŭ nóstre, o vomŭ aflá în luptele nesfĕrşite pentru limbă dintre Cehii şi Germanii Boemiei.

De cincĭ anĭ de ḑile, de când s'a inauguratŭ politica „împăcărei naţionalităţilorŭ“ în Austria, încă nu s'a aflatŭ mijloculŭ de a creá o stare de lucrurĭ suportabilă în privinţa esercitiului dreptului de limbă între cele două popóre ale Boemiei.

Cehii îndată ce li-s'a oferitŭ ocasiunea de a încheiá unŭ compromisŭ cu cabinetulŭ Taaffe, care dorea sĕ-i védă luândŭ parte la lucrările parlamentului centralŭ, au pusŭ condiţiunea ca sĕ li-se garanteze liberulŭ esercitiu alŭ limbei lorŭ materne. Guvernulŭ le-a rĕspunsŭ că nu póte aduce încă unŭ proiectŭ de lege formalŭ, deórece nu s'ar aflá o maioritate de două din trei părţĭ, care sĕ-o voteze, dér le va ajutá în altŭ modŭ, pe cale administrativă, ca sĕ pótă dobêndí de faptŭ dreptulŭ de limbă. Cehii s'au învoitŭ şi la acésta şi astfelŭ s'a născutŭ cunoscuta ordonanţă ministerială pentru regularea folosirei limbelorŭ la tóte oficiele publice din ţéră.

Scimŭ ce mare nemulţămire şi amărăciune a produsŭ acésta ordonanţă între Germanii Boemiei. Ei mai ântêiu nu se putéu dedá cu idea, ca limba cehică sĕ fie egalŭ îndreptăţită cu limba germană. In cursulŭ timpului însĕ, după ce au vĕḑutŭ că nu-i de glumă cu guvernulŭ Taaffe, oposiţiunea lorŭ s'a îndreptatŭ mai alesŭ în contra acelorŭ disposiţiunĭ din memorata ordonanţă, după care toţĭ amploiaţii fără deosebire chiar şi aceia, carĭ funcţioneză în cercurĭ curatŭ germane séu unde se află numai unŭ fórte micŭ numĕrŭ de Cehĭ suntŭ, constrînşĭ sĕ dovedéscă, că cunoscŭ pe deplinŭ limba cehică.

Germanii din Boemia îşĭ ḑicŭ: de ce sĕ fimŭ noi siliţĭ a învĕţá limba cehică şi acolo unde n'avemŭ trebuinţă de ea? Ei se opunŭ acelei disposiţiunĭ din două consideraţiunĭ. Mai ântêiu voescŭ sĕ evite ca limba cehă sĕ devină cea preponderată în ţéră şi apoi se mai temŭ de cehisare.

E lucru ciudatŭ, că chiar şi Germanii boemĭ se temŭ de desnaţionalisare, dér este faptŭ ce nu se póte negá. Din acéstă împrejurare am puté sĕ învĕţămŭ şi noi, Românii, sĕ fimŭ mai puţinŭ optimiştĭ în cestiunĭ de limbă, căcĭ décă Germanii au cause de a se teme de preponderanţa unei alte limbĭ, cum se nu ne tememŭ noi, carĭ nu dispunemŭ de atâtea mijlóce şi de atâta sprijinŭ ca dênşii?

Incercat'a destulŭ partida Nemţilorŭ din Boemia de unŭ şirŭ de anĭ încóce de a face sĕ se retragă făimósa ordonanţă pentru limbă, dér oposiţiunea lorŭ rĕmase far' de nicĭ unŭ resultatŭ. S'au mai gânditŭ ei ce s'au gânditŭ şi s'au hotărîtŭ în fine sĕ-şi schimbe tactica şi sĕ paraliseze indirectŭ disposiţiunea memorată a ordonanţei ministeriale.

„Décă nu putemŭ sĕ trăimŭ în pace laolalta, sĕ năsuimŭ celŭ puţinŭ ca sĕ trăimŭ liniştiţĭ lângă olaltă.“ Aşa şi-au ḑisŭ conducĕtorii nemţĭ când au conceputŭ idea de a se separá Germanii de Cehi după teritorii.

Prima încercare în direcţiunea acésta a făcut'o conducĕtorulŭ partidei oposiţionale germane din dieta boemă, Dr. Herbst, cerêndŭ ca sĕ se separeze după naţionalitate cercurile judecătoresci. Dr. Herbst şi-a datŭ silinţa de a documentá, că separaţiunea este posibilă şi acésta i-a şi succesŭ până la unŭ punctŭ órecare.

Argumentulŭ lui celŭ mai tare a fostŭ că deja esistă în Boemia o separare după limbă în cercurile scolare. Afară de Praga, fiecare comună aparţine unui cercŭ scolarŭ germanŭ séu cehicŭ. In anulŭ 1883 au fostŭ în Boemia 1952 scóle poporale germane şi 2518 scóle cehice. Dintre acestea numai 32 scóle germane se află în cercurĭ scolare cehice şi numai 8 scóle cehice în cercurĭ scolare germane. „Décă, ḑise Herbst, separarea limbistică cu privire la cercurile scolare este posibilă şi décă ea a contribuitŭ ca sĕ se susţină pacea naţională, prin separare, de ce sĕ nu fie posibilă şi în altă privinţă?“

Herbst a mai adusŭ ca argumentŭ în favórea propunerei sale faptulŭ, că celŭ puţinŭ trei din patru părţĭ a tuturorŭ cercurilorŭ judecătoresci suntŭ séu curatŭ nemţescĭ séu curatŭ cehice, şi s'a încercatŭ a probá, că a fostŭ cu totulŭ de prisosŭ de a se înfiinţá şi cercurĭ mixte, adecă cu limba germană şi cehă.

S'a mai provocatŭ în fine Dr. Herbst şi la proiectulŭ legei de naţionalitate ce l'au fostŭ făcutŭ Cehii înşişĭ la 1871 sub guvernulŭ Hohenwart şi în care se ḑice, că separarea cercurilorŭ electorale şi administrative sĕ se facă aşa ca fiecare cercŭ sĕ sté numai dintr'o singură naţionalitate.

Separare după teritorii naţionale în tóte este aḑi devisa Germanilorŭ din Boemia. Ei mergŭ până a pretinde sĕ aibă chiar şi o secţiune economică separată pentru apĕrarea intereselorŭ economice ale ţĕranilorŭ germanĭ, carĭ mai alesŭ în ce privesce fideicomisele ţĕrănescĭ nu consună cu ale ţĕranilorŭ cehĭ.

Cehilorŭ nu le place propunerea lui Herbst, pentru că ea ţintesce a creá unŭ teritoriu, unde se domnéscă limba germană esclusivŭ şi unde minorităţile cehe din oraşele germane se fie silite a adoptá acésta limbă, ei mai vĕdŭ întrênsa şi intenţiunea de a divisá Boemia în doue părţĭ.

Se póte prevedé dér că propunerea de separare nu se va primí, cu tóte că despărţirea după curii naţionale, pe lêngă o lege, care se apere câtŭ numai se póte minorităţile, este póte celŭ mai bunŭ espedientŭ spre realisarea gravei probleme a egalei îndreptăţirĭ.

Câtŭ pentru pretensiunea Germanilorŭ carĭ suntŭ în minoritate în Boemia, ca sĕ nu se céră dela amploiaţii lorŭ cunoscinţa limbei cehice, ea nu pare în tóte privinţele basată, după ce egala îndreptăţire a naţionalităţii germane este pe deplinŭ garantată. In anii 1860—1865 se cerea dela funcţionarii din Transilvania ca se cunóscă tóte trei limbele usitate în ţéră şi s'a doveditŭ, că erá posibilŭ de a se satisface acestei cerinţe în interesulŭ poporaţiunei ţĕrei. De ce sĕ nu cunóscă dér amploiaţii din Boemia cele două limbĭ ale ţĕrei?

Multe dificultăţĭ vorŭ fi de delăturatŭ până ce se va găsí o modalitate, care se pótă mulţumí şi pe unii şi pe alţii. Insĕ pentru ca sĕ se pótă resolvá odată marea problemă a egalei îndreptăţirĭ este de lipsă înainte de tóte ca fiecare poporŭ sĕ fie pe deplinŭ consciu de dreptulŭ sĕu de limbă şi se lupte cu energiă pentru apĕrarea lui, cum facŭ Germanii şi Cehii din Boemia. Din aceste lupte, după tóte prevederile omenescĭ, trebue sĕ iésă victoriósă dreptatea.

——○——

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ „Gaz. Trans.“)

Viena, 25 Septemvre. — Erĭ s'a ţinutŭ o mare conferenţă de miniştri spre stabilirea bugetului comunŭ imperialŭ. Astăḑĭ consiliulŭ comunŭ se va continuá sub preşedinţa Maiestăţii Sale.

Roma, 24 Septemvre. — In cursulŭ ḑilei de erĭ s'au bolnăvitŭ de coleră în provinciele infectate cu totulŭ 444 de persóne. Dintre aceste au muritŭ 213.

——○——

CRONICA ḐILEI.

Din multe comune ale Croaţiei se anunţă, că se comitŭ escese încontra alegĕtorilorŭ guvernamentalĭ. In comuna Vojnicŭ, contrarilorŭ oposiţiunii li se cosescŭ câmpurilé şi li se nimicescŭ fructele. In Scrad preotulŭ a fostŭ opritŭ de a întrá în biserică, sub cuvêntŭ că e maghiaronŭ. Maghiarilorŭ şi Sĕrbilorŭ din comunele învecinate cu Agremulŭ li s'a interḑisŭ, d'a merge sĕ-şĭ macine la móră, fiindă ameninţaţĭ cu mórtea. »Sloboda,« care la 23 Septemvre a reapărutŭ, a publicatŭ unŭ nou articolŭ înflăcăratŭ încontra Maghiarilorŭ. Nemţilorŭ şi Sĕrbilorŭ, şi îngenere încontra a totŭ ce nu e starcevicianŭ. Se aşteptă sĕ se ia cele mai devere mĕsurĭ încontra partisanilorŭ lui Starcevici. Acesta a declaratŭ, că nu se va odihnì, până ce nu va vedea Croaţia liberă şi neatêrnată.

*

In cercurile oficióse din Costantinopole, se crede, că intêlnirea împĕraţilorŭ a avutŭ de substratŭ o coaliţiune în contra Angliei, ceea ce a causatŭ mare mulţămire şi bucuriă Turcilorŭ. Adevĕraţii amicĭ ai Turcilorŭ arŭ trebuì sĕ le spună, că sĕ nu-şĭ pré facă marĭ ilusiunĭ politicii turcĭ, că din o astfelŭ de coaliţiune n'ar puté eşí nicĭ unŭ bine pentru Turcia

*

»Standard,« ḑiarŭ englezŭ, primesce din Roma o telegramă, prin care se arată, că cancelarulŭ îndată ce s'a întorsŭ dela Skiernevice a chematŭ pe nunţiulŭ Papii la sine şi a avutŭ o convorbire mai lungă, în urma căreia nunţiulŭ a trimesŭ la Roma la Iacobini, secretarulŭ Papei, o depeşă mai lungă, alŭ căreia cuprinsŭ sĕ fie de mare însemnătate.

*

»L'Indépendence Belge« află din Filipopole, că între guvernatorulŭ generalŭ Crestovicĭ séu Gavrilŭ paşa şi intre adunarea provincială s'a ivitŭ unŭ conflictŭ. Comitetulŭ permanentŭ alŭ adunărei nu vrea se recunóscă disolvarea acesteia de către guvernatorŭ cŭ legală şi refusă de a'şĭ sistá funcţiunile sale. Conflictulŭ 'şĭ are isvorulŭ în imprejurarea, că în Rumelia orientală s'au formatŭ două partide între Bulgarĭ dela căderea guvernatorului Aleco paşa. Despre tendinţele acestorŭ două partide încă nu e în clarŭ lumea. Se scie numai, că Ryssakev, preşedintele de până acum alŭ comitetului per-

manentŭ, care a stăruitŭ din tóte puterile sĕ se realégă Aleco paşa, este capulŭ partidei vechi bulgare, cea mai mare duşmană a actualului guvernatorŭ Gavrilŭ paşa. In faţa acesteia stă partida tênĕră bulgară alŭ cărei capŭ e chiar Gavrilŭ paşa şi care are ca devisă: »Bulgaria pentru Bulgarĭ.« Cu ocasiunea viitórelorŭ alegerĭ se vorŭ lămurí mai bine tendinţele acestorŭ partide.

*

Demonstraţiunile anticlericale din Belgia continuă mereu, cu tóte sfaturile ce le dau mai tóte diarele, ca se nu mai facă poporulŭ turburărĭ. La 23 Septemvre st. n. lumea din Brusela începuse a se aduná în grupurĭ, în contra strictului ordinŭ alŭ primarului. Cătră séră pe piaţa libertăţii se adunà garda orăşenéscă, ér înaintea palatului regalŭ se aşedară tarĭ despărţĕminte. Edificiile guverniale fură ocupate de gardă. Poporaţiunea privea curiósă la aceste pregătirĭ. Inaintea fiecărui despărţementŭ de gardă, ce erá în marşŭ, mergea câte-o cétă de tinerĭ cu capulŭ golŭ fluerândŭ şi cântândŭ. Pĕnă la 9 óre séra nu s'a întêmplatŭ nimicŭ, decâtŭ o mare mişcare domnea pe strade şi colportorĭ vindeu bilete roşii avêndŭ în frunte tipăritŭ: »Les malheurs du jour.« In bilete se provocá poporulŭ sĕ strige: »Vive la république!« Pe la 10 óre însă se schimbà situaţiunea. Pe bulevardulŭ de nordŭ se audiră strigăte şi fluerăturĭ. Omenii alergară într'acolo, ér poliţia arestà pe câţiva turburătorĭ, fiindŭ însă fluerată de mulţime. Lumea se îndesá mereu cântândŭ unŭ marşŭ funebru care parodiá unŭ cântecŭ bisericescŭ. Textulŭ întregŭ alŭ marşului îlŭ formézá numai numele ministrului de justiţiă: »O, Vadenpeerenbom — peerenbom — bom,« unŭ cântecŭ batjocoritorŭ, ce se cântă acum de toţĭ în Bruxela. Deodată începù mulţimea a cântá marsilesa şi a strigá: »Vive la république!« O puternică brigadă poliţienéscă se audì venindŭ în pasŭ răpede, femeile începură a strigá, ér mulţimea a se împrăştiá momentanŭ; dér imediatŭ se readunà şi începù a flueră poliţia. La provocările comisarului poliţienescŭ mulţimea rĕspundea cu: „O, Vandenpeerenboom« şi cântá marsilesa. Mulţime de arestărĭ făcù poliţia, dér mulţimea se îndesá mereu. Garda, gendarmeria pompierii şi poliţia a trebuitŭ pasŭ cu pasŭ sĕ cureţe stradele, fără sĕ facă însĕ usŭ de arme. Abia pela 11 óre nóptea se făcù linişte.

Redactorulŭ unei foi ultra-radicale, Gabriel Marchi, fiulŭ temnicerului mareşalului Bazaine, a fostŭ espulsatŭ, pentrucă agitá în contra clericalilorŭ.

*

Situaţiunea din Egiptulŭ de sudŭ, după cum spunŭ cele mai nouĕ scirĭ, începe a se îmbunătăţí în favórea trupelorŭ englese şi egiptene. Mudirulŭ din Dongola a telegrafatŭ la Cairo, că, după o scire sosită din partea lui Gordonŭ, Emirulŭ din Abukhanga şi armata rebelilorŭ ce venea dinspre Kordofanŭ au fostŭ bătuţĭ complectŭ de Gordonŭ la 24 Iulie, suferindŭ perderĭ enorme. O a doua luptă ce s'a datŭ la 30 Augustŭ a silitŭ pe rebelĭ sĕ despresóre Chartumulŭ, în care Gordonŭ stetea închisŭ cu armata egipténă de cateva lunĭ. Şeiculŭ-Sidi împreună cu fiulŭ sĕu au fostŭ ucisĭ. Scirea acésta a lui Gordonŭ se adeveresce prin o scrisóre a lui Khatem bey, care ţine Halfayah ocupatŭ cu trupe egiptene. Capii tribului Şeikiyh au oferitŭ supunerea lorŭ şi au juratŭ pe Coranŭ, că nu vorŭ mai ascultá de falsulŭ profetŭ. In urma acestei schimbărĭ favorabile, generalulŭ englesŭ Wolseley a făcutŭ cunoscutŭ guvernului englesŭ, că nu mai e necesitate sĕ se trimetă nouĕ trupe în Egiptŭ. Espediţiunea din Sudanŭ încă se va reduce la proporţiunĭ modeste.

»LE NORD« DESPRE INTELNIREA IMPERAŢILORU.

Diarulŭ diplomaţiei rusescĭ »Le Nord« din Bruxela consacră întêlnirii împĕraţilorŭ din Skiernevice următórea apreţiare:

Nu mai este de lipsă a întoná deosebitŭ însemnătatea întêlnirei împĕraţilorŭ, la care s'au înţelesŭ într'unŭ modŭ cordialŭ cei trei stăpânitorĭ, cari representézá cea mai mare sumă de adevĕrată putere în lumea acésta. Fie-cine a constatatŭ, fără întărdiere, valórea acestui evenimentŭ europénŭ şi proba că acéstă întêlnire are unŭ caracterŭ curatŭ pacînicŭ şi nu tinde a ameninţa pe nicĭ unŭ statŭ, se cuprinde într'aceea, că tótă diaristică din apusulŭ şi din sudulŭ Europii, afară de organele revoluţionare, au apreţuitŭ însemnătatea întêlnirii din Skiernevice fără de nici unŭ semnŭ de neîncredere séu de supĕrare. Caracterulŭ conservativŭ alŭ acestei imposante manifestaţiunĭ în favorulŭ ordinii şi alŭ păcii Europei n'a alteratŭ impresiunea generală. In casulŭ acésta se tracteză de unulŭ din cele mai marĭ spectacule ale păcii europene, ale apĕrării siguranţei generale şi binelui tuturorŭ, care se periclitézá prin atentate anarchistice, nu prin evenimente rĕsboinice. Putemŭ dice fără de nicĭ o esageraţiune, că în Skiernevice s'a decisŭ sĕrbătoresce pacea internaţională înaintea instanţii celei mai înalte.«

Are tótă dreptatea diarulŭ »Nord,« că în Skiernevice împĕraţii cei mai puternicĭ din lume s'au sĕrutatŭ frăţesce în faţa lumii şi prin aceea au vrutŭ sĕ sigileze buna înţelegere între dênşii din care urméză pacea, care pentru popóre ar trebui sĕ fie după sănĕtate, celŭ mai mare şi mai preţiosŭ bunŭ pe pămêntŭ.

Popórele de sub sceptrele acestorŭ trei stăpânitorĭ puternicĭ ar trebuí numai sĕ se bucure, când e vorba de susţinerea păcii. Déră din nenorocire nu se vede şi nicĭ nu se aude despre nicĭ unŭ semnŭ adevĕratŭ de pace, pentrucă despre reducerea armatelorŭ nu se vorbesce nimicŭ, şi tocmai armatele astădĭ consumă în totă Europa sumele cele mai colosale, care s'ar puté întrebuinţá spre luminarea popórelorŭ şi spre îmbunătăţirea stărei materiale a miliónelorŭ de ómenĭ, carĭ nu mai potŭ suportá greutăţile cele marĭ. »Nord« dice că la întêlnirea împĕraţilorŭ au discutatŭ, cum sĕ se sugrume mişcările anarchiştilorŭ fără sĕ spună lumii, decă marii stăpânitorĭ şi cu consilierii lorŭ sau întrebatŭ, că din ce causă işĭ espunŭ nihiliştii şi anarchiştii viéţa lorŭ cu atâta abnegaţiune şi se ducŭ la mórte cu atâta entusiasmŭ. Negreşitŭ, că relele acestea sociale işĭ au causele lorŭ în bóla de care sufere totŭ organismulŭ socialŭ europenŭ. Forte bine ar fi făcutŭ marii medicĭ europenĭ, din consiliele împĕraţilorŭ, când s'ar fi sfătuitŭ cum sĕ vindece relele de carĭ sufere organismulŭ socialŭ europénŭ prin mijlóce raţionale, ér nu prin mijlóce de ale forţii brutale, care póte face ca rĕulŭ sĕ se ascundă momentanŭ, ca mai târdiu sĕ erupă cu o violenţă atâta mai grozavă.

CORESPONDENŢA NÓSTRA DIN COMITATE.

Cluşiu, 23 Septemvre 1884.

Stămŭ fórte rĕu, mai rĕu nicĭ că amŭ puté stá. Pretutindenea suntemŭ prigoniţĭ, şi prigonirea acésta milenară astădĭ se esercitéză după o anumită sistemă. Opera de nimicire se continuă sistematicŭ, şi la acéstă operă tótă suflarea unguréscă işĭ are misiunea sa specială după trépta ce o ocupă în societate.

Némulŭ românescŭ de sub coróna s-tului Stefanŭ geme sub greutatea atâtorŭ prigonirĭ, le simte pe acestea poporulŭ şi inteleginţa română de-o-potrivă. Pe căi diavolice cu încetulŭ, cu încetulŭ ni se iau şi cele puţine drepturĭ, de carĭ ne mai bucurămŭ, şi acele puţine dulceţurĭ, pe carĭ cu atâta amarŭ le gustămŭ. Multŭ nu mai lipsesce, şi vomŭ fi despoiaţĭ pe rêndŭ de tóte, în cele din urmă chiar şi de individualitatea nóstră naţională. In direcţiunea acésta s'au făcutŭ multe încercărĭ pe cale publicistică, — diferite opurĭ istorice şi geografice, scise în limba germană şi maghiară, care de noi, ca naţiune cu intenţiune nicĭ că mai facŭ amintire. Scriitorii jidano-maghiarĭ se încumetŭ cu multă perfidiă a ignora naţiunea română, care numĕră în ţéră aprópe 3 milióne suflete, chiar în opulŭ etnograficŭ, care se va redigea sub protectiunea Alteţei Sale, principelui nostru de corónă, pentru că sciutŭ este, că acelŭ opŭ de mare importanţă va avé o valóre durabilă, şi va puté apoi serví de basă şi sorginte la multe scrierĭ, carĭ se vorŭ ocupa cu popórele Ungariei.

De dulcea nóstră limbă işĭ batŭ jocŭ organele nóstre esecutóre. N'avemŭ lipsă de a înşirá tóte nedreptăţirile, ce se comitŭ la adresa nóstră, în speciă a limbei române, acelea dilnicŭ le-a pututŭ şi le póte cetí orĭ şi cine în acestŭ diarŭ şi alte diare românescĭ. Ca o dovédă eclatantă de ignorare şi batjocură servéscă casulŭ cu catedra limbei române dela scóla reală de statŭ din Deva. Acolo după multe jalbe din partea Românilorŭ bine simţitorĭ, s'a denumitŭ de curendŭ unŭ profesorŭ ord. de limba română, care orĭ şi ce cualificaţiă póte sĕ aibe, numai pentru propunerea limbei şi literaturei române nu!

Dar sĕ rĕmânemŭ la catedra limbei şi literaturei române dela universitatea din Cluşiu. Câtŭ s'au luptatŭ bărbaţii noştrii la timpulŭ sĕu, pănă le-a succesŭ a obţiné înfiinţarea catedrei de literatura limbei române la universitatea acésta, — o scimŭ; — deşí art. de lege 44 din 1868, care lege totŭ atâta valoréză înaintea şovinismului maghiarŭ acuma, ca şi atuncea, dispune, că la universităţile din ţéră, încâtŭ pănă acuma nu s'au înfiinţatŭ, au de a se înfiinţá pentru limbile usuate pe la acelea universităţĭ, şi pentru literatura lorŭ catedre. — Şi cu regretŭ avemŭ cunoscinţă şi despre aceea, că în alŭ 11-lea anŭ dela înfiinţarea acelei catedre, aceea a fostŭ batjocurită în modulŭ celŭ mai brutalŭ de cătră tênĕra generaţiă pintenată, şi profesorulŭ românŭ a fostŭ insultatŭ şi batjocuritŭ în decursulŭ prelegerilorŭ totŭ de acei cavalerĭ, şi în legătură cu acestea a mai suferitŭ societatea „Iulia,“ tinerimea studiósă română şi tótă inteligenţa română din Cluşiu!

Atuncĭ ni s'a făcutŭ nedreptate şi totŭ omulŭ cu bunŭ simţŭ a aşteptatŭ pedepsirea culpabililorŭ şi rehabilitarea reputaţiei catedrei de limba română, a profesorului românŭ nevinovatŭ şi a Românilorŭ, a celorŭ mai pacînici locuitorĭ în Cluşiu. Ce s'a întêmplatŭ? Ni s'a făcutŭ din nou şí încă cea mai mare nedreptate din lume. Făcĕtorii de rele au rĕmasŭ nepedepsiţĭ, profesorulŭ românŭ şi societatea »Iulia« suntŭ traşĭ la dare de sémă, ér noi cestialalţĭ suntemŭ mereu insultaţĭ în diverse moduri, diua pe strade, séra şi nóptea, pe la locuinţele nóstre.

Şi cei chiămaţĭ şi însărcinaţĭ cu conducerea afacerilorŭ nóstre, ce facŭ? Cugetă dóră, că au făcutŭ destulŭ datorinţeiorŭ lorŭ, când s'au îngrijatŭ, ca sĕ se esecute numai conclusele conferinţei generale, referitóre numai la alegerile de deputaţĭ dietalĭ? Naţiunea aştéptă dela d-lorŭ mai multŭ, aştéptă, ca acolo, unde e văditŭ că ni se periclitéză interesele cele mai vitale, sĕ se vîre şi sĕ protesteze în numele naţiunei susŭ şi tare în contra fărădelegilorŭ şi abusurilorŭ.

Séu e o jucăriă, că pe profesorulŭ de literatura română dela universitatea din Cluşiu 'lŭ concediéză pe unŭ anŭ? Seu că literatura română la universitatea susţinută în mare parte şi de noi, nu se propune de locŭ în restimpŭ de unŭ anŭ, pentru-că senatulŭ o află aşa cu cale? Si tóte acestea se facŭ fără cause juste şi fără nicĭ unŭ motivŭ!

Décă noi nu avemŭ sĕ ne amestecămŭ în afacerile profesorului Silaşĭ, care altcum pentru Românĭ e unŭ diamantŭ, şi neobosita sa activitate atâtŭ pe tĕrêmŭ literarŭ, câtŭ şi pe tĕrêmŭ socialŭ românescŭ, e recunoscută urbi et orbi — atunci sĕ ne interesămŭ celŭ puţinŭ de catedra literaturei române, care-i ameninţată cu mórtea.

N'avemŭ intenţiunea, de a dăscălì pe nimenea, voimŭ însĕ a convinge pe toţĭ, că afacerea din Cluşiu cu catedra literaturei românescĭ, cu profesorulŭ ei, şi cu societatea »Iulia« nu-i — precum le place unora a susţiné — o afacere particulară a Cluşienilorŭ, ci e o causă a întregei naţiunĭ românescĭ. Şi cu dreptŭ putemŭ aşteptá dela fruntaşii noştri mai multă interesare faţă cu lucrurile acestea. Amŭ accentuat'o odată şi nu vomŭ încetá a ne plânge asupra tratărei întrege, cu care e întêmpinată acéstă causă românéscă din partea fruntaşilorŭ nostri. Amŭ dis'o încă odată şi repetămŭ şi acuma, că nu-i glumă, nedrptăţirile ce se comitŭ în contra nóstră trebue sĕ ne pună pe cugete seriose şi sĕ ne umple de îngrijirĭ, — totodată însĕ şi nepăsarea nóstră faţă cu tóte acelea şi letargia în care se pare a fi cădutŭ!

Pănă acuma numai diaristica română şi-a împlinitŭ misiunea. — Amŭ disŭ.

Justus.

SCIRI MERUNTE.

Comitetulŭ societăţii »Transilvania,« examinândŭ titlurile concurenţilorŭ pentru bursa A. Papiu Ilarianŭ, în şedinţa sa dela 8 Septemvre, a datŭ — dice »L'Indép. roum.« — acéstă bursă tênĕrului George Bârsanŭ, fiulŭ unui ţĕranŭ din Beclénŭ de lângă Făgăraşŭ

—0—

Ni se scrie din Gherla, că pentru ajutorarea studenţilorŭ românĭ nenorociţĭ s'au improvisatŭ prin junimea studiósă din Gherla şi giurŭ în diua de 27 Augustŭ a. c. unŭ balŭ în redouta urbană din Gherla. Balulŭ a fostŭ cercetatŭ de un publicŭ nu pré numerosŭ, dar alesŭ, aprópe numai românescŭ si a duratŭ până în dalb'a diuă în deplină veseliă. Resultatŭ materialŭ a fostŭ 22 fl., carĭ s'au şi trimisŭ Comitetului din 'Lugoşŭ însărcinatŭ cu manipularea acestorŭ banĭ. Au suprasolvitŭ spre acestŭ scopŭ: d. N. F. Negruţiŭ redact. 5 fl. dşiórele sorori Ana şi Maria C. Popŭ 1 fl., d. Cont. Hossu preotŭ 1 fl., d. Sabinŭ Coroianŭ 1 fl., Vas. Puscariu protopopŭ 1 fl., d. Ioanŭ Boeriu învĕţ. 1 fl., d. Gregoriu Steriu advocatŭ 30 cr, dnii Teofilŭ şi Augustŭ Lemenyi 60 cr, d. P. Hrobony prov-apotecarŭ 30 cr, Aurelŭ Bilţia 30 cr, şi d. N. Bere 30 cr.

—0—

Congresulŭ romano-catolicilorŭ din Transilvania s'a întrunitŭ Dumineca trecută în Alba-Iulia. După deschiderea şedinţei s'a pusŭ în discusiune cestiunea, ce procedură sĕ urmeze biserica rom. cath. din Transilvania faţă cu legea pentru scólele medii în ce privesce esamenulŭ de maturitate. Se cetì unŭ memorandŭ, adresatŭ cătră ministru în acéstă cestiune. In memorandŭ se spune espresŭ că ministrulŭ a greşitŭ amarŭ când a pretinsŭ că scólele rom. cath. din Transilvania stau sub immediata lui supraveghiare. Congresulŭ decide apoi, ca o deputaţiune imposantă sĕ aştérnă memorandulŭ ministrului. Preşedintele esprimândŭ idea de a se lucrá pentru ridicarea unei universităţĭ catolice, încheià şedinţa ântâiu.

—0—

Cetimŭ în »Carpaţii« din Craiova: Suntemŭ informaţĭ că centenarulŭ lui Horia şi Cloşca se va serba de cătră societatea »Carpaţii românĭ« din Craiova cu o pompă şi aparatŭ cu totulŭ deosebitŭ. Indată ce ne vomŭ procurá programa, vomŭ comunicá-o lectorilorŭ noştri.

—0—

»L'Indép. roum.« spune, că d-nii N. Creţulescu, P. P. Carpŭ şi T. Maiorescu vorŭ întrá în cabinetŭ sub

preşedinţa d-lui I. Brătianu. In modulŭ acesta, ḑice numitulŭ ḑiarŭ, vorŭ fi representate în cabinetŭ Austria, Germania şi Rusia.

—0—

Joi, la 6 Septemvre, MM. LL. Regele şi Regina României împreună cu A. S. Principele Bulgariei, contele şi contesa d'Erbach Schönberg, au făcutŭ o preumblare în trăsură spre Predealŭ. Cu acéstă ocasiune au visitatŭ fabrica de hârtiă din Buşteni şi pe aceea de sticlăriă dela Azuga. La 7 Septemvre au visitatŭ cantonamentulŭ de vêră alŭ batalionului II de vênătorĭ. Sâmbătă, 8 Septemvre, la órele 8 diminéţa, Maiestăţile lorŭ au condusŭ la gară pe Augustii Óspeţĭ, carĭ aveu a părăsi Sinaia, şi unde, după ce Se întreţinură cu o mare cordialitate, le-au uratŭ bună călĕtoriă.

—0—

Guvernulŭ românŭ e în tratare cu acţionarii căii ferate Lembergŭ — Cernăuţĭ — Iaşĭ, ca sĕ rescumpere partea română din acéstă liniă.

—0—

D. Bruto Amante, va stá în Bucurescĭ vre-o şése séu optŭ ḑile culegêndŭ notiţe şi date pentru o operă asupra României, la care lucréză însărcinatŭ fiindŭ de ministerulŭ instrucţiunei publice italianŭ, unde d-lui ocupă funcţiunea de secretarŭ.

—0—

Ḑiarulŭ »Romania,« care apare în Roma în limba italiană sub direcţiunea d-lorŭ Maineri şi Mitilineu, a avutŭ o primire favorabilă nu numai din partea Românilorŭ, ci şi din partea streinilorŭ filo-românĭ. Intre abonaţĭ suntŭ mai toţĭ miniştri italienĭ, camera deputaţilorŭ, baronulŭ Keudell, ambasadorulŭ germanŭ din Roma, precum şi unŭ mare numĕrŭ de alţĭ diplomaţĭ ai Italiei şi altorŭ ţĕrĭ. D. Mancini, ministrulŭ de esterne alŭ Italiei, a adresatŭ redactorilorŭ ḑiarului o scrisóre fórte măgulitóre, ḑice »L'Indépendance Roumaine.«

—0—

Manevrele oştirei române vorŭ începe la 20 Septemvre şi vorŭ ţiné până la 20 Octomvre. Concentrarea infanteriei se va face pe brigade, iar a călăraşilorŭ pe regimente.

—0—

Bustulŭ decedatului generalŭ românŭ Chr. Tell, lucratŭ cu multă artă şi esactitudine de sculptorulŭ românŭ Georgescu, se află, spune »Voinţa Naţională,« în cabinetulŭ d-lui secretarŭ generalŭ alŭ ministrului instrucţiunei publice. In curêndŭ acestŭ bustŭ va fi aşeḑatŭ în incinta adunărei deputaţilorŭ.

—0—

Juriulŭ societăţei geografice române din Bucurescĭ a acordatŭ următórele premii elevilorŭ, carĭ au reuşitŭ la concursulŭ de geografiă ţinutŭ în ḑilele de 3 şi 6 curentŭ:

Premiulŭ I-iŭ, tênĕrului Ghibaldanŭ Ioan, elevŭ alŭ liceului din Ploescĭ, (profesorŭ de geografiă, d. Dobrescu Mih.)

Premiulŭ II-lea, tênĕruluĭ Popovicĭ Dimitrie, elevŭ alŭ liceului din Iaşĭ, (profesorŭ de geografiă, d. Dimitrie Pastia.)

Premiulŭ III-lea, domnişórei Marinescu Olga, elevă a gimnasiului Lazarŭ din Bucurescĭ, (profesorŭ de geografiă d. Radu Novian.)

—0—

Unŭ teribilŭ accidentŭ, causatŭ din negligenţa culpabilă a unui maşinistŭ, s'a întêmplatŭ Vinerĭ la 7 Septemvre, pe la órele 3 şi jum. p. m. în comuna Vêrbiţa din judeţulŭ Doljŭ în România. Pre când móra de măcinatŭ a d-lui Ionŭ C. Feraru se află în plină funcţionare, cazanulŭ locomobilei a făcutŭ explosiune, sfărâmândŭ zidulŭ atelierului de ferăriă ce erá alăturea şi asvêrlindŭ în aerŭ lemne, ferăria şi materialulŭ ce erá prin prejurŭ. O mulţime de sătenĭ, din localitate precum şi din alte sate se aflau acolo, mulţĭ cu familiile lorŭ, veniţĭ pentru a măciná. Dintre aceştia, ḑece persóne au remasŭ mórte pre locŭ, vre-o 10 15 bărbaţĭ, femei şi copii suntŭ gravŭ răniţĭ. „Carpaţii« din Craiova află că medicului plăşii respective s'a dusŭ în localitate pentru a da ajutórele cuvenite, şi că parchetulŭ localŭ a fostŭ pusŭ în cunoscinţa casului.

—0—

Magazinulŭ de modă »Fraţii Simai« din Târgulŭ Grâului ne rógă sĕ facemŭ cunoscutŭ publicului, că, spre a satisface dorinţelorŭ esprimate din mai multe părţĭ a esoperatŭ de a li se pune la dispoşiţă pentru timpŭ de 8 ḑile o cantitate alésă de pălării garnisite pentru dame, putêndu-le chiar arătá cu începere dela 26 Septemvre n. a. c.

Studiile seminariale în România.

Consiliulŭ generalŭ de instrucţiune, care e adunatŭ în Bucurescĭ, se ocupă în timpulŭ de faţă cu reorganisarea studielorŭ în seminarele teologice.

Proiectulŭ de programŭ pentru studiele seminariale, presintatŭ de consiliulŭ permanentŭ alŭ instrucţiunei consiliulŭ generalŭ, este următorulŭ:

In clasele I, II, III şi IV se vorŭ predá tóte acele obiecte, carĭ se predau şi în gimnasiele Statului, în aceeaşĭ ordine şi întindere, mănţinêndu-se orariulŭ pentru studiele din gimnasii.

Clasa V: In acéstă clasă se vorŭ predá, pe lângă unele obiecte liceale, şi unele obiecte ce aparţinŭ studiului teologiei şi anume: limba latină 3 óre; limba elenă 4 óre; limba francesă 2 óre; filosofia, în semestrulŭ I, psichologia, în semestrulŭ II, logica, 4 óre; Sciinţele fisice 3 óre, istoria eclesiastică şi patologia 6 óre; limba ebraică 4 óre.

Clasa VI: Testamentulŭ vechiŭ, adecă introducerea în cărţile vechiului testamentŭ cu Exegesa, după textulŭ originalŭ, şi archeologia 9 óre: Testamentulŭ nou cu Exegesa, după textulŭ grecescŭ, şi Ermeneutica 9 óre; dreptulŭ canonicŭ 6 óre.

Clasa VII: Teologia dogmatică; 9 óre Teologia morală 9 óre; Pedagogia superióră 4 óre.

Clasa VIII: Teologia pastorală séu practică şi Omiletica cu esercițiĭ la compunerea predicilorŭ 12 óre; Catehetica, didactica şi metodica 4 óre; Agronomia, pomologia şi vinicultura 4 óre; Medicina populară 1 óră.

Cântările bisericescĭ după psaltichiă, musica vocală, tipiculŭ séu rênduelile bisericescĭ se vorŭ predá elevilorŭ în internatele seminariale în órele ce nu suntŭ destinate prelecţiunilorŭ din obiectele sciinţifice, spre a nu împiedecá progresulŭ învĕţĕmêntului clericalŭ.

MULŢĂMITĂ PUBLICĂ,

Junimea română Chioreană şi Selagiană de lângă Someşŭ a arangiatŭ la 7 Septemvre a. c. o petrecere de vêră în Selsigŭ (Selagiu, despre Chiorŭ) la care avŭ fericirea de a puté întruní unŭ numerosŭ publicŭ românŭ din părţile Selăgiene, Chiorene şi Sătmărene. Petrecerea a fostŭ câtŭ se póte de românéscă şi a produsŭ unŭ venitŭ curatŭ de 69 fl. 48 cr. Comitetŭ subscrisŭ îşĭ ţine decĭ de datorinţă sacră a-şĭ esprime mulţămirile sale cele mai cordiale acelorŭ pré stimaţĭ domnĭ, carĭ parte suprasolvindŭ, parte trimiţêndu-ne ajutorŭ materialŭ, ne-a uşuratŭ multŭ ajungerea scopului sublimŭ de a puté tinde poporului din Selsigŭ şi prin acesta unŭ ajutorŭ baremŭ câtŭ de modestŭ la edificarea bisericei nouĕ, căcĭ acesta erá scopulŭ petrecerei din cestiune.

Au suprasolvitŭ: D-nii adv. din Cehulŭ Silvaniei Florianŭ Ciocanŭ 9 fl., Demetriu Suciu 4 fl., Ioanŭ Szabó not., Vasiliu Dragoşŭ pos. şi Vas. Nirişanŭ câte 1 fl., Vasiliu Mica not. 4 fl., Gavrilŭ Dragoşŭ not. 2 fl., Ioanŭ Szabadság 4 fl., Georgiu Petrovanŭ 30 cr., Alexiu Popŭ, Vasiliu Gradoviciu, Ioanŭ Ciurcaşŭ, Teodorŭ Lenghelŭ, Alesandru Costea, Ioanŭ Vasvári, Leone Maiorŭ şi Vasiliu Popŭ (Domninŭ) câte 1 fl.

Ni-au trimisŭ: D-nii Nicolau Nilvanŭ adv. în Şomcuta-mare 2 fl., Iosifŭ Popŭ jude reg. în Seini 5 fl., Mathia Raţŭ 1 fl., Alexiu Ciciaŭ şi Vasiliu Mureşanŭ câte 1 fl., Andrei Bertalanŭ 5 fl., Danilŭ Piscolti 1 fl. şi Franciscŭ Caţŭ 1 fl.

La suma mai susŭ însemnată a mai oferitŭ d. Teodorŭ Indre preotŭ în Selsigŭ şi protopopŭ alŭ Mireşului-mare din comemoraţiunile primite de d-sa cu ocasiunea depunerei petrei fundamentale, sevêrşite în aceeaşĭ ḑi suma de 23 fl. 53 cr., carĭ adaugêndu-ce la suma de 69 fl. 48 cr. facŭ suma de fl. 93·01, care s'a şi depusŭ în cassa bisericei gr. cat. din Selsigŭ.

Cu deosebită plăcere venimŭ a ne esprimá mulţămita şi recunoscinţa nóstră şi pe acéstă cale d-lui Teodorŭ Indre pentru bunăvoinţa, zelulŭ neobositŭ şi ajutórele materiale cu carĭ n'a lipsitŭ nicĭ odată a ne sprijiní în întreprinderea nóstră, asigurându-ne ast-felŭ de buna reuşire; totŭ astfelŭ pre iubitei d-sale fice, gentilei şi amabilei d-şóre Cornelia, pentru binevoitorulŭ sprijinŭ şi bunulŭ gustŭ, cu care ne-a întêmpinatŭ la organisarea şi mobilarea salei de jocŭ, care de astă dată fu scóla confesională gr. cat. română.

Mărturisimŭ fără reservă, că suntemŭ mândri de buna reuşire a acestei petrecerĭ, la care — precum suntemŭ asiguraţĭ din diferite părţĭ — tóte inimile românescĭ presinte au fostŭ la culmea bunei dispusiţiunĭ, din parte-ne pe viitorŭ nu vomŭ întrelăsá nimicŭ ce ar puté face petrecerea nóstră românéscă câtŭ mai veselă.

Comitetulŭ aranjatorŭ.

DIVERSE.

Bătaiă între soldaţi de liniă şi honveḑĭ. — Din Debreţinŭ se scrie următórele: Duminecă pela 8 óre séra, vr'o 10—12 reserviştĭ honveḑĭ şedéu la o masă din birtulŭ »Cserepes-Csárda« şi béu vinŭ. Doi soldaţĭ de liniă, intrândŭ şi ei în birtŭ şi fiindŭ întrebaţĭ de birtăşiţă că cu ce-i póte serví, rĕspunseră: »Aḑĭ mâncămŭ încă paprică.« (Cu acésta espresiune soldaţii de liniă batjocurescŭ pe honveḑĭ, carĭ pórtă pantalonĭ roşii). Honveḑii auḑindŭ acésta năvăliră asupra uşii sĕ plece. Dér soldaţii li se puseră în cale şi la sgomotulŭ ce se născŭ veniră încă vr'o 12—13 infanteriştĭ, între carĭ şi doi sub-oficerĭ cu baionetele scóse. Cu ajutorulŭ câtor-va civilĭ carĭ erau în birtŭ, honveḑii isbutiră a înfrânge pe soldaţĭ. Acestia injurândŭ începură a aruncá în honveḑĭ cu sticle de vinŭ. Unulŭ din acestia isbuti sĕ sară pe ferestră şi ducêndu-se la casarmă, alarmă o companiă întregă de honveḑĭ care condusă de sublocotenentulŭ Adolf Rath, merse şi înconjură birtulŭ. O parte din honveḑĭ intrà pe feréstră în birtŭ şi se aruncà furiósă asupra soldaţilorŭ de liniă, carĭ câtva timpŭ se apĕrară, încontra puterei convêrşitóre, cu baionetele, ţinêndŭ scaunele în susŭ séu vêrêndu-se sub mese. In urmă li-se smulseră scaunele din mânĭ şi fură scoşĭ de sub mese. Acum se începù unŭ adevĕratŭ măcelŭ, care nu încetà decâtŭ când toţĭ soldaţii de liniă fură răniţĭ. Unŭ infanteristŭ rĕmase mortŭ pe locŭ, altulŭ murì în spitalŭ, unde fuseseră transportaţĭ cei greu răniţĭ, ér cei uşorŭ răniţĭ merseră în casarmă. Dintre honveḑĭ numai doi séu trei suntŭ uşorŭ răniţĭ. Loculŭ bătăei oferì unŭ aspectŭ îngrozitorŭ: numai sânge şi sfărâmăturĭ.

Descoperirĭ archeologice. — In Duna-Sziget s'au aflatŭ mai deunăḑĭ o interesantă tablă veche de piétră şi nişce schelete, despre carĭ parochulŭ catolicŭ din Dunaszekcsŏ Aloisiu Garay scrie următórele: »Dintr'unŭ epitafŭ am descifratŭ o parte şi potŭ observá, dar' nu de totulŭ esplicá intre altele semnele: Imperatore Caesare Septimio Severo Lio Pertinace; creḑŭ însĕ, că décă vomŭ ridicá pietrile din locŭ, vomŭ câştigá mai multă lumină. Atâta scimŭ că Septimiu Severŭ, care primise şi numele lui Pertinax. împĕrăţise nainte de predecessorulŭ sĕu, a muritŭ în 4 Februarie 211 d. chr. în etate de 65 anĭ, după o domniă de 17 anĭ şi 8 lunĭ. Se pare că tabla acésta de piétră nu este a sa, de órece dînsulŭ s'a înmormêntatŭ la Roma.

In Szombathely fabricantulŭ Emilŭ Pohl a aflatŭ în ḑilele trecute unŭ interesantŭ obiectŭ anticŭ romanŭ. Este o sculptură frumósă în reliefŭ, care represintă o figură romană; de desuptŭ se află inscripţiunea: »Augustus Magnus« Capulŭ figurei e frântŭ.

Avarulŭ. — N'are familiă, chiar de are. E monoteistŭ; şi deulŭ lui e Banulŭ. Nu recunósce altŭ D-ḑeu afară de dênsulŭ.

E tênĕrŭ. Nu vrea se cunóscă plăcerea. Are una singură şi-i ajunge: A se aruncà orĭ unde, numai banulŭ sĕ-i ésă. Ilŭ câştigă în sfêrşitŭ..... Ilŭ légă cu nouĕ nodurĭ.... Apasă cu mâna pe loculŭ unde îlŭ ţine vêrîtŭ. Ajunge acasă.... Ilŭ scóte la lumină.... Cu dragŭ privesce la elŭ.... Cu nesaţiu îlŭ sĕrută.... E copilulŭ sĕu celŭ mai scumpŭ. 'I face locŭ lângă cei strînşĭ de mai înainte. Anii trecŭ... Banŭ cu banŭ se strînge....

E maturŭ. Prăpăditŭ de slabŭ. O carne uscăţivă înşirată pe câteva beţe de óse. Ia câte ceva în gură numai ca sĕ nu móră.... Dar.... e omŭ. Vede.... Inima-i cere... Inima-i bate..., se luptă atuncĭ grozavŭ cu patima lui. Pare că înclină în spre pofta inimei... S'apropiă chiar de ce a doritŭ.... Vrea sĕ scótă banulŭ... Incepe însĕ a-i tremurá mâna.... Ilŭ scóte c'o mână, dar cu cealaltă îlŭ vêră în altŭ busunarŭ, şi trece.... Inghite în secŭ. E satisfăcutŭ. Ride; nu mai póte de bucuriă. Scăpândŭ unŭ banŭ de cheltuială, pare c'a scăpatŭ dela mórte unŭ condamnatŭ pe nedreptŭ. Ride, dar rîsulŭ îi este nervosŭ... Sufere din causa privaţiunilorŭ... Indură însĕ suferinţa ca unŭ catârŭ. Vine acasă.... Intră în cocióba lui. Intr'adinsŭ a ales'o. Nu-lŭ póte bănuí nimenĭ că póte avea câtŭ are. Ridică o clapă de sub piciorulŭ patului..... Scóte o casetă ruginită de ferŭ. O deschide.... Duce mânile la ochĭ ca orbitŭ.... Aurŭ! Numai aurŭ, strălucitorŭ ca sórele!.... Scóte altă casetă.... Aicĭ pune banulŭ scăpatŭ dela mórte.... Banulŭ e de argintŭ.... Caseta acésta e numai pentru argintŭ. Intr'ânsa strînge câtŭ îi trebue pentru a-şĭ cumpĕrá o monedă de aurŭ.... Anii trecŭ... Banŭ cu banŭ se adună.... Banii se înmulţescŭ... Érŭ furia lui par'că se totŭ strînge.... Cumpĕră aurŭ, şi vinde ḑile.....

E bĕtrênŭ... S'a gârbovitŭ. Umblă aprópe golŭ... In tinereţe ḑicea: la bĕtrâneţe trebuescŭ haine, căcĭ puterile suntŭ slăbite... Acum la bĕtrâneţe ḑice: In tinereţe trebuia sĕ umblu mai îmbrăcatŭ, căcĭ lumea se mai putea uitá lu mine... Focŭ nu face în sobă. Slăbesce din ḑi în ḑi, vĕḑêndŭ cu ochii. I-e frică de mórte; dar totŭ nu mănâncă mai bine. A mai scăḑutŭ încă porţia. I-e frică de tâlharĭ mai rĕu decâtŭ de mórte. Mai că nu dórme. Abia îlŭ fură somnulŭ, şi deodată sare... I-se pare că aude sgomotŭ... Sgomotŭ chiar la comóra lui... Se scólă... Privesce spăriatŭ... Pune mâna pe o giórsă de pistolŭ care şi-a uitatŭ anulŭ naşterii şi alŭ ultimului glonţŭ ce a slobozitŭ... Aprinde uniculŭ mucŭ de lumînare; scóte caseta cu aurulŭ... O deschide... Ah! ce plăcere nespusă!... Drăguţii!... Cum stau unulŭ lângă altulŭ... Ii desmerdă cu focŭ.. Le dă cele mai dulcĭ numirĭ... Ii strecóră printre degetele-i bĕţóse; se îmbată de farmecŭ la auḑulŭ zuruitulu lorŭ... Sublimă musică!..

E pe patulŭ morţii... Nimenea lângă elŭ... Ba da; e caseta lui. O ţine la subţióră... O sĕ móră... De-ar murí însĕ cu ea de-odată... Dar décă îlŭ vorŭ prădá, după ce va închide ochii?... Atuncĭ o idee îi scapĕră prin minte: sĕ-i înghiţă unulŭ câte unulŭ. Face o sforţare... Se ridică într'unŭ cotŭ, care abia îlŭ ţine. Deschide caseta... Incercă sĕ înghiţă pe celŭ dintâiu... Nu póte... Horcăe ca unŭ murindŭ în agoniă... E singurulŭ semnŭ de disperare ce póte face. Şi acésta îi storce ultimele lui puterĭ. Caseta i-se rĕstórnă... Banii fugŭ prin odae alungându-se... Face o cea din urmă sforţare... Ochii lui mai dă o ultimă scântee... şi cu dênsa ultimulŭ suspinŭ.

Anii au trecutŭ... Viaţa s'a sfirşitŭ... Elŭ s'a dusŭ... Comóra i-a rĕmasŭ... Banulŭ strînsese intră pe mâna cheltuitorului.

»Revista Tiner. Rom.«

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.

Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu.**

Cursulŭ la bursa de Viena
din 24 Septemvre st. n. 1884.

Rentă de aurŭ ungară 6%	122.85	Bonurĭ croato-slavone	100.—
Rentă de aurŭ 4%	92.30	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.90
Rentă de hârtiă 5%	88.25	Imprumutulŭ cu premiu ung.	114 25
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	142.40	Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	115.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	95.85	Renta de hârtiă austriacă	80.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	119.—	Renta de arg. austr.	81.70
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	102.30	Renta de aurŭ austr.	103.60
Bonurĭ rurale ungare	101.—	Losurile din 1860	134 60
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.—	Acțiunile băncel austro-ungare	540.—
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	100.25	Act. băncel de creditŭ ung.	297.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	99.75	Act. băncel de creditŭ austr.	289.90
Bonurĭ rurale transilvane	100 50	Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.77
		Napoleon-d'orĭ	9.65⅓
		Mărcĭ 100 împ. germ.	59.65
		Londra 10 Livres sterlinge	121.60

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 11 Septemvre st. v. 1884

Renta română (5%)	Cump.	93¼	vênd.	94¼
Renta rom. amort. (5%)	„	92½	»	93½
» convert. (6%)	»	96¼	»	97¼
Împr. oraș. Buc. (20 l.)	»	32	»	33
Credit fonc. rural (7%)	»	102	„	103
» „ „ (5%)	„	90¾	„	91¾
» » urban (7%)	»	101¼	„	102
» » „ (6%)	»	97	»	98
» » » (5%)	»	86¼	»	87½
Banca națională a României	„	1390	„	1402
Ac. de asig. Dacia-Rom.	„	364.	„	367½
« » » Națională	„	242	»	245
Aurŭ	„	5 25.%	„	5·50
Bancnote austriace contra aurŭ	„	2.06.	„	2.08

Cursulu pieței Brașovŭ
din 25 Septemvre st. n. 1884.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.15	Vênd.	9.18
Argint românesc	»	9.—	»	9.05
Napoleon-d'orĭ	»	9.62	»	9.65
Lire turcescĭ	»	10.90	»	10.94
Imperialĭ	»	9.87	»	9.90
Galbenĭ	»	5.64	»	5.68
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.50	»	101.50
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpěra în tutungeria lui Gross (în casa prefecturei.)

Acei domnĭ abonațĭ ai noștri, cari au plătitŭ prețulŭ abonamentului pe jumětate de anŭ séu pe unŭ anŭ, înainte de 1-a Aprile a. c., sunt rugațĭ a ne trimite diferența prețului urcatŭ dela 1 Aprile c., care pentru Austro-Ungaria face 2 fl., ér pentru România 8 lei.

ADMINISTRAȚIA „GAZ. TRANS.“

Concursŭ.

Devenindŭ vacante următórele stipendii și anume:

a) Celŭ de 100 fl. pe anŭ pentru studențĭ la scóla comercială din patriă.
b) Celŭ de 50 fl. v. a. din fundațiunea „Dobâca“ pentru gimnasiștĭ; născuțĭ din comitatulŭ de odinióră alŭ Dobâcei.
c) Celŭ de 20 fl. v. a. din fundațiunea „E. D. Bașota“, pentru gimnasiștĭ; cu preferență celorŭ din munții apusenĭ sau din fostulŭ districtŭ alŭ Năseudului.
d) Celŭ de 60 fl. din fundațiunea „Gallianŭ“ pentru gimnasiștĭ.

Mai departe fiindŭ a se conferi de nou:

e) Unŭ stipendiu de 50 fl. din fundațiunea frațilorŭ (Radu și George) Riurianu, pentru studențĭ dela scóle medii.
f) 2 ajutóre à 20 fl. pe anŭ din fundațiunea „Tofaleană“ pentru meseriași cu preferință pentru descendențĭ din vr'o familiă a fostei comune „Tofalĕu.“

Se escrie prin acésta concursŭ pentru conferirea lorŭ. Cererile au se fie presentate subsemnatului comitetŭ până la 20 Octomvre st. n. a. c. însoțite pentru stipendiile de sub a—e de următórele documente:

1. Atestatŭ de botezŭ.
2. Atestatŭ scolasticŭ de pe semestrulŭ alŭ II-lea alŭ anului scolasticŭ precedentŭ.
3. Atestatŭ de frecuentare din anulŭ scolasticŭ curentŭ.
4. Atestatŭ de sărăciă, eventualŭ de stare orfană, dela primăria comunală, vidimatŭ de oficiulŭ pretorialŭ.
5. Declarațiunea că nu capětă din altŭ locŭ vre-unŭ stipendiu.

Ear la cele de sub f) pe lângă atestatŭ de botezŭ, atestatŭ scolasticŭ de celŭ puținŭ a 4-a clasă elementară și atestatŭ de sărăciă, și contractŭ încheiatŭ cu măiestrulŭ la care sě află în învěțătură.

Din ședința comitetului asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului românŭ, ținută la Sibiu în 3 Sept. st. n. 1884.

Iacobŭ Bologa, v.-președinte.

G. Barițiu, secret.

Tipografia Alexi Brașovŭ.